

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ ΑΔΗΘΕΙΑ

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ

ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ ΚΑΤΑ ΠΑΡΑΣΚΕΥΗΝ

ΕΤΟΣ ΕΙΚΟΣΤΟΝ ΠΕΜΠΤΟΝ

1 ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΥ 1905—31 ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ 1905

ΒΙΒΛ. ΕΙΣ 685

ΕΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΙ

ΕΚ ΤΟΥ ΠΑΤΡΙΑΡΧΙΚΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ

1905

Τοὺς δούς τεσσαράκοντά, Χριστέ μου, γεραίρω γενναίους ἀθλητάς, τὸ ψῦχος καρτερήσαντας ἐν τοῖς τῆς λήμνης ὕδασι, τὸ σκέλη συντριβέντας τε καὶ ὄν ὑπέρημα πληρωθέντας.

Ἄγιον, ἀγνή, ἀγριώτερον γινώσκωμεν πάντες σε πιστοί, Θεὸν τὸν ὑπεράγιον υἱὸν ἀποκυψάσαν καὶ τοῖς ἁγίοις πρόξενον ἀγιοσύνης χρηματίσαντα.

ᾠδὴ δ'. Ὁ καθήμενος ἐν δόξῃ.

Τὸν Κοδράτον ἐκτιμθέντα καὶ θανόντα Σωφρόνιον, τὸν δὲ Θεοφάνη, ὁμολογητὴν χρηματίσαντα καὶ μεταστάνα ἐντεῦθεν ἀνυμνήσωμεν, καὶ κραυγάζωμεν· Δόξα, Χριστέ τῇ δυνάμει σου.

Ἀθοροσθῶμεν καὶ χορείαν ἱερὰν συστησώμεθα καὶ 70) τὸ Νικηφόρου ἀνακομιζόμενον λειψανον, τοῦ πατριάρχου τοῦ θείου, εὐφημίσωμεν, καὶ κραυγάζωμεν Δόξα, Χριστέ, τῇ δυνάμει σου.

Γενεαὶ τῶν γενεῶν σε μακαρίζομεν ἅπασαι, ὡς αὐτὴ προέηκε ἢ ἐν γυναιξὶ παμμάκαριστος, Θεοῦ ἀνύμφευτε μῆτρο ἀειπάροθεν· καὶ κραυγάζομεν· Δόξα, Χριστέ, τῇ δυνάμει σου.

ᾠδὴ ε'. Ἐξέστη τὰ σύμπαντα.

Ἀνθρώπων σε ἐμπροσθεν Θεὸν ἀνωμολόγησεν ὁ μάρτυς Ἀλέξανδρος, Χριστέ μου, καὶ ἀπετιμῆθη τὴν κεφαλὴν διὰ δέ· οἱ δὲ μαθηταὶ σου Ὀλυμπιάς ἅμα τῷ Ρωδίῳ διὰ ξίφους συνήλθσαν.

Ἐν δένδρῳ προσέδιδαν τὸν Πάπαν τὸν θεόφορον, ἐν ᾧ καὶ τελέσας τὸν ἀγῶνα καὶ ἀποπνεύσας ὁ γενναίωτατος, δένδρῳ παραδείσου τῶν τερπνῶν εὔρε τὴν ἀπόλαυσιν καὶ αἰ ἐπαγάλλεται.

Θεὸς τῶν δυνάμεων σκηνώσας ἐν τῇ μήτρᾳ σου, ἐκ ταύτης προῦλθε σαρκοφόρος καὶ ἀπωσμένην ἀνεκαλέσαστο τὴν φύσιν ἡμῶν ὡς ἀγαθός, ἄχραντε θεόνυμφε, τὸν πιστῶν σκέπη ὄροικτε.

ᾠδὴ στ'. Τὴν θεῖαν ταύτην καὶ πάντιμον.

Θεοῦ δεδούλωτος ἄνθρωπος ἀξίως ὠνομασθῆς, Ἀλέξιε· πλοῦτον καὶ κτήσιν γὰρ καὶ τοὺς γονεῖς ἀβετήσας σου, Θεῷ δουλεύειν εἶλον τῷ εὐεργέτῃ σου.

Τὸν μέγαν θρόνον καὶ ἄξιον τῶν Ἱεροδολύμων ἐκόσμησεν ὁ μέγας Χρῦσανθος καὶ ἡ Δαρεία ἐν βόθρῳ δέ, αἱ δὲ ἐπτὰ παρθένοι πῦρ ἑκατέρησαν.

Παρθένον πάντες πανάχραντον πρὸ τόκου καὶ ἐν τῷ κῶ γινώσκωμεν καὶ μετὰ τόκου σε· μόνη γὰρ διὰ ἀειπάροθενος ἢ τοῦ Θεοῦ μου μῆτρο ἢ παναμώμπτου.

ᾠδὴ ζ'. Οὐκ ἐλάτρευσαν.

71) Προσκυνῶν σου τὴν εἰκόνα ὁ Ἰάκωβος κἀκῶσιν ἦνεγκεν, Σῶτε, Χριστέ ὁ Θεός, Βασίλειος μάρτυς δὲ κοιλίαν σπλάγχνα τε ἐπιτρώσκειτο· σούδαλας ὀξείας, κράζων· οἱ Θεὸς εὐλογητὸς εἶ.

Τὸν ὀρότον ἐνίκσας πολέμιον, Νίκων πολυθάβη, ἀποτιμηθεὶς κεφαλῆν· διὸ ἀνυμνοῦμέν σε, καὶ Ζαχαρίαν πιστοὶ ὀσιώτατον ἀνευφημοῦντες λέγομεν· ὁ Θεὸς εὐλογητὸς εἶ.

Προεόρτιος ἡμέρα τῆς χαρῆς ἡμῶν σήμερον ἐλαμψεν· αὐριον ἦξει καὶ γὰρ Κυρίου ὁ ἄγγελος πρὸς Μαριάμ τὴν ἀγνήν καὶ τὴν ἄσπορον αὐτῆς εὐαγγελίζεται τοῦ Θεοῦ σύλληψιν θεῖαν.

ᾠδὴ η'. Παῖδας εὐαγεῖς.

Χαῖρε, τὸν Θεὸν γὰρ τέξεις, κόρη—Καὶ πόθεν μοι τοῦτο φράξεις, ἄγγελε—Πνεύματος ἁγίου σοὶ χάρις ἐπέλευσται καὶ τοῦ Ἰησοῦ τοῦ δυναμῆς ἐπισκιάσει σου—Ἰδοὺ, ἦσθιν, ἡ δούλη Κυρίου· γένοιτο ὡς εἶπας, Ἀγγέλων πρωτοστάτα.

Δεῦτε εὐφημίσωμεν ἀξίως τὰ ξένα** τῆς εὐφροσύνης εὐαγγέλια· χαῖρε, ἀρχάγγελε Ἰησοῦ, Γαβριήλ, παραστάτα· χαῖρε, μυστηρίου μεγάλου ὑπέρτατα.

Ἄμα τῇ φωνῇ τοῦ ἀρχαγγέλου, τὸν πάντων Θεὸν καὶ συνελάβετο ἡ θεοχαρίτωτος ὄντως καὶ θεόνυμφος, καὶ Ναζαρετ ἠγίασται, θεῖαν οἰκίτορα πλουτίσαντα πανάμωμον κόρη, φέρουσαν ἐν μήτρᾳ Θεὸν σεσαρκωμένον.

ᾠδὴ θ'. Ἄπας γηγενής.

ᾤκισεν εἰρκτὴν Ματρόνα τῷ πόθῳ σου, Κύριε Κύριε· Ἰλαρίων πρόξει δὲ καὶ θεωρία ἐνελαμπρύνθη σοὶ καὶ ἐπὶ φῶς ἀνέσπερον γῆθεν ἀνέδραμεν· ὁ στεγρὸς δὲ μάρτυς Βαραχάσιος ζέον πίστεως ποτήριον ἔπιεν.

72) Κλίμακας γραπτὰς ἡμῖν κατεσκεύαδεν ὁ θεοφόρος Ἰωάννης ὁσιος, δι' ὧν ὁ θέλων ἀναδιδάζεται εἰς ἀρετῶν ἀκρότητα· διὸ ὑμνήσωμεν ἐπαξίως σὺν τούτῳ Ἀκάκιον ἐπίσκοπον, ἐνθῶς ἐκλάμψαντα.

Πάντες οἱ πιστοὶ ὑμνοῦμεν ἐκ πόθου σε καὶ μακαρίζομεν τὴν ἀειμακάριστον σκηνὴν ἁγίαν καὶ θεοχώρητον καὶ εἰσεδῶς τιμῶμέν σε τὴν ὄντως πάντιμον, ἐκδοῶντες· χαῖρε, παμμάκαριστε Θεοτόκε, χαρὸς οὔσα πρόξενος.

(ἔπειτα συνέχεια)

Ἡ ΠΕΡΙ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΩΝ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ ΜΕΡΙΜΝΑ

Τῆς ἱστορίας τῶν γραμμάτων ἀποτελεῖ μέρος ἀναπόσπαστον ἡ ἱστορία τῶν βιβλιοθηκῶν· κατὰ μέρος, ἀναποσπαστῶς ἐχόμενον αὐτῆς, συνίστησιν ἡ ἐξέτασις τῆς κηδοῦς καὶ μερίμνης τῆς Ἐκκλησίας περὶ συλλογῶν βιβλίων, ἥτοι τῆς διατηρήσεως τῶν βιβλιοθηκῶν, ἐξασφαλιζομένης διὰ διατάξεων ἢ παραινέσεων ἢ νόμων. Καὶ τῆς μὲν κηδοῦς τοῦ κράτους, διὰ γὰρ δὴ τῆς κοσμικῆς

* ὁ κώδικς κατετρώκετο.

** γραπτίον· τὸν ξένα ἔξῃσαι στίχοι.

ἀρχῆς, οὐ τῶν νῦν ἐρευνῶν ἔργον ἢ ἐξέτασις, ἰδίᾳ ἢ μελέτη τῶν ἰχνῶν τοῦ περὶ αὐτῶν νόμου, ἀ πάντως εὐρεθῆσονται, τὴν ἡδονὴν ἡμῖν παρεχόμενα τοῦ πληρὸς ἀποτελέσαι, κατὰ τὸ δυνατόν, τὸ ποθητὸν οἰκοδόμημα τῆς ἐν γένει νομοθεσίας ὡς περὶ σχολείων καὶ παιδείσεως, περὶ ἧς τὰ δέοντα λεχθῆσονται, οὕτω καὶ περὶ βιβλιοθηκῶν. Τῆς δὲ μερίμνης τῆς διοικήσεως Ἐκκλησίας, δῆλον οὖν τοῦ κλήρου κατ' ἰδίαν κηδομένου καὶ τὰ χρήσιμα διατάττοντος καὶ κοινῆ φροντίζοντος, ὑπόμνημα μικρὸν κείσθω τὸ μετὰ χειρῶς σημείωμα, παραδεικνύον ἅμα τοῖς φιλοπόνοις παρ' ἡμῖν λογίοις ἄποψιν τινα τῆς ἐξετάσεως τῶν βιβλίων κοινωφελῆ καὶ πολλὰ τοῖς φιλόστοροι διδάσκουσαν.

*

Ἡ ἔρευνα τῶν Γραφῶν, ἐπιβαλλομένη ὑπὸ τοῦ θεοῦ νόμου καὶ τῆς τῶν πατέρων διδασκαλίας ἀπὸ τῶν πρώτων αἰώνων τοῦ σωτηρίου κηρύγματος, συνετέλεσεν ἅμα μὲν εἰς παρασκευὴν βιβλιογράφων, οἵπερ ἔπρεπε ἵνα ὄσιν μέτοχοι παιδείσεώς τινος, ἅμα δὲ εἰς τὸν πολυπλασιασμὸν τῶν βιβλίων, εἰς ὃν πολὺ συνετέλει τὸ ἔθος τῆς διὰ τῶν ὀξυγράφων διασώσεως τῶν ἐπὶ τῆς Ἀγίας Γραφῆς ἐρμηνευτικῶν ὁμιλιῶν τῶν ἀρχαίων τῆς Ἐκκλησίας διδασκάλων¹. Ἄλλ' ἢ φροντίς τῆς διασώσεως τῶν βιβλίων ἐν εὐπρεπέσιν ἢ μεγαλοπρεπέσιν οἰκοδομαῖς, ὑπὸ τὴν ἐποπτεῖαν βιβλιοφυλάκων, ἢ κηδῶ τῆς ἰδίᾳ διατηρήσεως πολλῶν βιβλιοθηκῶν, ἕς ἰδίως οἱ πάλαι ρωμαῖοι

ἐθεώρουν κοσμήματα τῶν οἰκιῶν, ἐξηκολούθει ἀδιακόπως καὶ μετὰ ταῦτα, ἀναφέρονται δὲ χριστιανοὶ λόγοι κεκτημένοι βιβλιοθήκας, καὶ φιλάδελφοι ἄνδρες καθῆκον ἡγούμενοι ἵνα χρησιμοποιῶσι τὸν παρ' αὐτοῖς πλοῦτον τῶν βιβλίων ὑπὲρ τῶν δεομένων. Θεόδωρος ὁ Κυρήνης ἐπίσκοπος, ἐπὶ Διοκλητιανοῦ, κυρναῖος καὶ αὐτὸς, «τὴν καλλιγραφικὴν καλῶς ἐκμαθὼν τέχνην καὶ βίβλους πολλὰς κατασκευάζων, παρεῖχε τοῖς χριστιανοῖς εἰς τὸ δοξολογεῖν τὸν Θεόν²». Κοσμάς δ' ὁ ἐν Ἀλεξανδρείᾳ σχολαστικὸς, κοινωφελὴς ἄνθρωπος, τῶν κατὰ τὰς ἀρχὰς τῆς Ζ' ἑκατονταετηρίδος ἐν Αἰγύπτῳ, γενόμενος, «οὐ μόνον θεωρούμενος καὶ διδάσκων, κατὰ Μόσχον³, ἀλλὰ καὶ διὰ τὸ εἶναι αὐτὸν πολὺβιβλον, ὑπὲρ πάντας τοὺς ὄντας ἐν Ἀλεξανδρείᾳ, καὶ προθύμως παρεῖχε τοῖς θέλουσιν· ἦν δὲ καὶ ἀκτῆμων· ἐν ὅλῳ γὰρ τῷ οἴκῳ αὐτοῦ οὐδὲν ἕτερον ἦν θεωρῆσαι, εἰ μὴ βιβλία καὶ κλίβην καὶ τράπεζαν· ἐξὸν δὲ ἦν παντὶ ἀνθρώπῳ εἰσιέναι, καὶ ἐπερωτᾶν τὰ πρὸς ὠφέλειαν καὶ ἀναγινώσκειν. Καθ' ἑκάστην δὲ ἡμέραν εἰσηρχόμενον πρὸς αὐτὸν, καὶ, ὡς ἐπὶ τῆς ἀληθείας, οὐδέποτε εἰσῆλθον καὶ οὐχ εὔρον αὐτὸν ἢ ἀναγινώσκοντα, ἢ συγγραφόμενον κατὰ Ἰουδαίων».

Ἐνῶ δ' ἡ κοσμικὴ ἀρχὴ, εὐθύς ἀπὸ κτίσεως Κωνσταντινουπόλεως, ἐμερίμνα περὶ τε πλουτισμοῦ καὶ διατηρήσεως συλλογῶν βιβλίων καὶ τῆς ἐν οἰκοδομήμασιν ἀσφαλῆσι διαφυλάξεως, ἐνῶ Κωνσταντῖνος ὁ μέγας ἐν βασιλευσί παρὰ τὸ πανδιδακτῆριον ἴδρυε καὶ βιβλιοθήκην, ἐν ἧ ἐπὶ Οὐάλεντος· ἐξ βιβλιογράφοι καθῆκον εἶχον· ἵνα μεταγράψωσιν ἑλληνικὰ καὶ λατινικὰ βιβλία, ἐνῶ, κατὰ μὲν τὸν Ζώσιμον, Ἰουλιανὸς ὁ Παραδάτης ἀνῆγειρεν ἐν Κωνσταντινουπόλει τὴν μεγάλην βιβλιοθήκην «ἐν τῇ βασιλικῇ οἰκοδομήσας στοᾶ καὶ ταύτη βίβλους, ὅσας εἶχεν, ἐναποθέμενος⁴», Θεοδοσίος δὲ Β' ὁ μικρὸς, ἐπὶ μάρτυρα Σωκράτει⁵ τῷ ἐκκλησιαστικῷ ἱστοριογράφῳ, «συνῆγε καὶ τὰς βίβλους τὰς ἱερὰς, καὶ ὅσας οἱ ἐρμηνεῖς αὐτῶν συνέγραψαν, μᾶλλον ἢ Πτολεμαῖος ὁ Φιλάδελφος πρότερον», ἢ Ἐκκλησία διὰ στόματος

1. ὁ Κεδρῆνός γράφει περὶ Ὀριγένους «ὃν ὁ προλεχθεὶς Ἀμβρόσιος ἱκετεύσας πολλὰ ἐν Καισαρείᾳ, καὶ ταχυγράφους μὲν αὐτῷ περὶ τῆς ἐπιτοῆς, πλείους δὲ καλλιγράφους, ἐρμηνεύσας, τὰς θείας Γραφὰς αὐτὸν πεποίηκε..... ὁ δὲ ἐπὶ σχολῆς γενομένου ὑπηγόρευσε τοῖς ταχυγράφοις καὶ οἱ βιβλιογράφοι σὺν γυναικὶν ἔγραψον, καλλιγραφῆν ἐξηκιστήν (πιθανῶς ἐξηκισμῆναις). Κεδρῆνός· ἐκδ. Βενετίας· σελ. 200. Καὶ παρὰ τοῖς πάλαι δὲ ρωμαίοις ἐγνωρίζοντο οἱ Librarii, δοῦλοι χρησιμοποιοῦμενοι εἰς μεταγραφὴν βιβλίων, οἱ μὲν antiquarii τῶν ἀρχαίων, οἱ δὲ scriptores librarii παλαιῶν τε καὶ τῶν νεωτέρων. Ὑπῆρχον ἐπίσης καὶ notarii, στενογράφων εἶδος, καὶ οἱ librarii ad epistolis· ἐχρησιμοποιοῦν δ' αὐτοὺς οἱ κύριοι. τοὺς μὲν πρὸς τὴν διὰ γραφῆς διάσωσιν τῶν ὁμιλιῶν αὐτῶν, τοὺς δὲ πρὸς γραφὴν τῶν ἐπιστολῶν. Περὶ πάντων τούτων ὁ φιλόλαλος ἀναγνώστης δύναται ἵνα ἀναδράμῃ εἰς καλὸν τὴν Λεξικὸν ἀρχαιολογικόν· βραχυτάτου δὲ σημείωμα οὐδὲν ἡμῖν χρησιμεῖον περὶ ταχυγράφων ἢ ὀξυγράφων ἐξέδωκεν ὁ μακαρίτης Πανάρετος Κωνσταντινίδης ὁ κατόπιν ἀρχιεπίσκοπος Μεσσηνίας, ἐν τῷ ἐν Ἀθήναις ἄλλοτ' ἐκδομένῳ περιοδικῷ «Σωτήρι» τόμου Α' (1877—78) σελ. 53.

2. Μηνολόγιον Βασιλείου εἰς τὴν 4 ἰουλίου. Εἰρήσθω δ' ὅτι καὶ Νικόδημος ὁ τοῦ Συναξαριστοῦ ἔγραψε τὸν δαισιμάρτυρα Θεόδωρον «καλλιγράφον ἄριστον».

3. Μόσχου Ἰωάννου Λειμών· Migne, ΠΖ', στ. 3040.

4. Ζώσιμος· Βόννης σελ. 140.

5. Σωκράτους Ἐκκλ. Ἰστ. Ζ', κβ'.

Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου συνεβούλευε καὶ προέτρεπε πάντα⁶ πρὸς ἀνάγνωσιν καὶ κτήσιν βιβλίων· «Ἀκούσατε, παρακαλῶ, πάντες οἱ βιωτικοὶ, καὶ κτᾶσθε βιβλία, φάρμακα τῆς ψυχῆς. Εἰ μὴδὲν ἕτερον βούλεσθε, τὴν γοῦν Καινὴν κτήσασθε, τὸν Ἀπόστολον, τὰς Πράξεις, τὰ Εὐαγγέλια, διδασκάλους διπνεκεῖς. Ἄν λύπη συμβῆ, ὥσπερ εἰς ἀποθήκην φαρμάκων ἔγκυψον, λάβε παραμυθίαν ἐκείθεν τοῦ δεινοῦ· ἂν ζημία, ἂν θάνατος, ἂν ἀποβολὴ οἰκείων, μᾶλλον δὲ μὴ ἔγκυπτε, ἀλλὰ ἀνάλαβε πάντα . . . Χωρὶς ὄπλων εἰς πόλεμον βαδίζομεν καὶ πῶς ἔδει σωθῆναι;» Ταῦτα δὲ παραινεῖ τοῖς βιωτικοῖς, ἤτοι τοῖς κοσμικοῖς, διότι κληρικός ἄνευ βιβλίων οὐδ' αὐτοῦς ἠδύνατό τι ποιῆσαι βαδίζων οἰονεὶ πρὸς πόλεμον διπνεκῆ ἀοπλος. Ἐγίνωσκε δ' ἄλλως ὁ θεὸς Ἰωάννης ὅτι αἰῶνα ἕνα πρὸ αὐτοῦ καὶ ὁ Πάμφιλος ἦν ἐν Καισαρείᾳ τῆς Παλαιστίνης συστήσας βιβλιοθήκην, τρεῖς ἀριθμοῦσαν βιβλίων μυριάδας, καὶ Εὐζώϊος καὶ Ἀκάκιος οἱ ταύτης ποιμένες ἐπινώρθωσαν τὴν ἐπὶ Διοκλιτιανοῦ βλάβην τῆς ἐν λόγῳ βιβλιοθήκης, ἐγίνωσκε δὲ καὶ τὴν μέριμναν Ἀλεξάνδρου τοῦ τῶν Ἱεροσολύμων ἐπισκόπου περὶ συλλογῆς καὶ διασώσεως τῶν βιβλίων, περὶ ὧν λόγος μακρότερος ἐκφεύγει τὰ ὄρια τῆς διατριβῆς μου ταύτης.

*

Ἡ σεβασμιωτάτη αὐτὴ περὶ κτήσεως βιβλίων παραινέσις ἔστιν ἡ πρώτη, κατ' ἐμὲ, κηδῶ τε καὶ συμβουλὴ τῆς Ἐκκλησίας Κωνσταντινουπόλεως περὶ τούτου, μέγα ὄνομα τοῖς βιβλίοις διδοῦσα, διότι, τὸ παλαιὸν ἐπαναλαμβάνουσα γνώρισμα καὶ κοσμητικόν, ἀποκαλεῖ διὰ στόματος ἐπιφανοῦς κήρυκος καὶ ποιμένος καὶ διδασκάλου τὰ βιβλία «φάρμακα ψυχῆς». Ἀλλὰ καὶ τὴν ἐν γένει περὶ διατηρήσεως τῶν βιβλίων ἐκκλησιαστικὴν μέριμναν δεικνύουσιν αὐταὶ αἱ συνοδικαὶ διαταγαὶ ἀπ' αὐτῶν τῶν ἀποστολικῶν κανόνων μέχρι τῆς Ζ' ἁγίας Οἰκουμενικῆς Συνόδου τὴν κηδῶ τῶν βιβλίων ἐμφαίνουσι καὶ αὐτοὶ οἱ κατὰ συγγραμμάτων ἀσεβῶν ἐξενεχθέντες κανόνες. Οὕτως ὁ Ε' τῶν ἁγίων Ἀποστόλων τιμωρεῖ μὲν τὸν κληρικόν, καθαιρῶν, τὸν ἐπ' ἐκκλησίας ἀναγινώσκοντά τὰ ψευδεπίγραφα βιβλία τῶν ἄσεβῶν ὡς ἅγια, ἀλλ' οὐδὲν διατάττει περὶ τῶν ταῦτα κε-

κτημένων οὔτε καταδικάζει εἰς τὸ πῦρ αὐτά. Καὶ ὁ μὲν ΕΓ' τῆς Πενθέκτης πυρὶ καταδικάζει «τὰ ψευδῶς ὑπὸ τῶν τῆς Ἐκκλησίας ἔχθρῶν συμπλασθέντα μαρτυρολόγια» καθὸ τοῦ Χριστοῦ μάρτυρας ἀτιμάζοντα καὶ πρὸς ἀπιστίαν παρωθοῦντα τοὺς ἀκούοντας· ἐκ δὲ τινος ἐκτενοῦς τοιοῦτου μαρτυρολογίου μνείας, κειμένης ἐν «Μνημείοις Ἀγιολογικοῖς» τοῦ Θεοφίλου Ἰωάννου, εὐρίσκομεν ὅτι ταῦτα περιεῖχον γελοίας ἀφηγήσεις μαρτυρίων καὶ γελοιοτέρας θαυμάτων ἐξιστορήσεις· καὶ συνεπῶς ἡ τούτων ἀπώλεια πρὸς οὐδὲν ἔδραπε τὴν ἱστορίαν. Ἐνῶ δὲ περὶ τῶν συγγραμμάτων τῶν ἀσεβῶν, ἰδίᾳ δὲ τῶν αἵρετικῶν οἱ κοσμικοὶ νόμοι διατάττουσι τὸν διὰ πυρὸς ἀφανισμόν⁷, τοῦναντίον, ἡ Ζ' Οἰκουμενικὴ Σύνοδος ἐν Θ' κανόνι, τὴν ὑπὲρ τῶν βιβλίων ἐπιτείνουσα κηδῶ καὶ μέριμναν, ἀπελύτρωσε μὲν τῆς καταδικῆς τὰ συγγράμματα τῶν αἵρετικῶν κυρίως τὰ κατὰ τῶν ἁγίων εἰκόνων, διέταξε δ' ὅτι «δέον δοθῆναι τῷ ἐπισκόπῳ Κωνσταντινουπόλεως ἢν' ἀποτεθῶσι μετὰ τῶν λοιπῶν αἵρετικῶν βιβλίων» ἀφορίζουσα μὲν τὸν κατέχοντα τοιοῦτον τι λαϊκὸν καὶ καθαιροῦσα τὸν κληρικόν τὸν ἀποκρύπτοντα τοῦτο, σώζουσα δὲ ἀπὸ καταδικῆς τὰ βιβλία. Ἀφοῦ δὲ τὰ αἵρετικὰ ἐσώζοντο διαπεφυλαγμένα ἐν τῇ πατριαρχικῇ βιβλιοθήκῃ, βεβαίως ἐτηροῦντο καὶ τὰ τῶν ἁγίων διδασκάλων καὶ κηρύκων τῆς ὀρθῆς πίστεως.

Ἄν δὲ Λέων ὁ Στυπῆς ὁ πατριάρχης φαίνεται πυρὶ παραδιδούς τὰ ἀνόητα συγγράμματα τοῦ δῆθεν αἵρετικοῦ, πράγματι δὲ παράφρονος Κωνσταντίνου Χρυσομάλλου, τοῦ τότε (πρὸ τοῦ 1130) ἀκμάσαντος, ἐν τούτοις Θεόδωρος ὁ Βαλαμῶν, ἀποκρινόμενος εἰς τὴν Β' ἐρώτησιν Μάρκου τοῦ τῆς Ἀλεξανδρείας, οὐδεμίαν τοιαύτην ἐκφέρει ποινὴν κατὰ τῶν κατεχόντων ψευδεπίγραφα τινὰ βιβλία. Μεριμναν δὲ τῶν ἱερῶν βιβλίων δεικνύει ὁ ΞΗ' τῆς ἐν Τρούλλῳ Συνόδου κανὼν, ἀφορισμὸν ἐκφώνων κατὰ τῶν διαφθειρόντων ἢ κατατεμνόντων ἢ ἀφανίζόντων τὰ βιβλία τὰ περιέχοντα τὴν Παλαιὰν καὶ Καινὴν Διαθήκην καὶ τὰ συγγράμματα ἑτῶν ἁγίων καὶ ἐγκρίτων ἡμῶν κηρύκων καὶ διδασκάλων ὅπου, κατὰ τὴν τοῦ Βαλαμῶνος ἐρμηνείαν, οἱ βιβλιοπῶλαι, πωλοῦν-

6. Χρυσοστόμου Ὁμιλ. Θ' εἰς τὴν πρὸς Κολοσσαεῖς ἐπιστολὴν τοῦ ἀποστόλου Παύλου.

7. Βλ. Σαμῦνδος ἐρμηνεία εἰς τὸν Θ' κανὼνα τῆς Ζ' Συνόδου ἢ μνεία τῶν κοσμικῶν νόμων ἐν Νομοκανόνι Φωτιανοῦ. Πολλῇ καὶ Ράλλη Σύνταγμα τῶν ἱερῶν κανόνων· τόμου Α' σελ. 266.

τες ἀδιάφθορα τὰ βιβλία, εἰσὶν ἐπαινετοί, κατακριτέοι δ' οἱ βιβλιοκάπηλοι, οἱ τὰς μεμβράνας τῶν θείων Γραφῶν ἀπαλείφοντες καὶ ἕτερον ἐν τοῖς ἀπαλείφεισι μεταγράφοντες σύγγραμμα. Τοιουτοτρόπως ἀποδοκιμάζονται οἱ τὰ παλιμψηστα παρασκευάζοντες, οἱ καὶ λέγονται βιβλιοκάπηλοι, ἐνῶ, καθὰ νομίζεται, παρ' ἀρχαίοις οὕτως ὠνομάζοντο οἱ βιβλιοπῶλαι.

Ἐμπράγματον ἀπόδειξιν τῆς ἐκκλησιαστικῆς μερίμνης περὶ τε συστάσεως τῶν βιβλιοθηκῶν ἐν Πατριαρχείοις καὶ ταῖς ἐπὶ μέρους ἐκκλησιαστικαῖς παροικίαις, καὶ ἐν μοναστηρίοις δείκνυσιν ἡ ἱστορία τῆς ὑποθέσεως ταύτης, ἡ μελέτη δὴλον οὖν ἀραιῶν τινῶν μαρτυριῶν περὶ διατηρήσεως βιβλιοθηκῶν, καὶ τις ἀνίχνευσις τῶν περὶ τῆς ἀσινούσης τῶν βιβλίων διαφυλάξεως κειμένων νόμων. Ὡς δ' ἔγνωσται ἡμῖν ἡ ἴδρυσις τοιούτων ἐν Καισαρείᾳ καὶ ἐν Ἱεροσολύμοις καὶ ἐν ταῖς Ἐκκλησίαις τῆς Ἀφρικῆς⁸ ἀρχαιότερον, ὡς ἐν τῇ Ε' ἑκατονταετηρίδι γινώσκωμεν τὴν ὑπαρξίν πολλῶν δημοσίων βιβλιοθηκῶν ἁπαντοίων μαθημάτων» ἐν Βηρυτῶν⁹, ὡς μανθάνομεν ὅτι καὶ ἡ (τῆς Κωνσταντινουπόλεως) οἰκουμένη σκολῆ, ἧς οἱ δεκατρεῖς διδάσκαλοι σοφοὶ τοῖς αὐτοκράτορσι καὶ πατριάρχεις ἐγένοντο σύμβουλοι¹⁰, εἶχε βιβλιοθήκην καθ' ὄλον τὸν βίον αὐτῆς, οὕτω μεμαρτυρημένον ἐστὶν ὅτι τὸ Πατριαρχεῖον Κωνσταντινουπόλεως ἐκέκτητο βιβλιοθήκην ἀρχῆθεν, ἐν τῷ Θωμαίτῃ τρικλίῳ τοῦ πατριαρχικοῦ οἴκου τεθησαυρισμένην, ἐν ἧ ἀπέκειντο καὶ τὰ τοῦ Χρυσόστομου συγγράμματα. Καὶ μνεῖα μὲν ποτε γενήσεται μοναστηριακῶν βιβλιοθηκῶν καὶ τυπικαὶ διατάξεις ὀρίζουσι περὶ διαφυλάξεως αὐτῶν ἥδη δὲ καὶ μελέτη τῶν βιογραφιῶν ἁγίων ἀνδρῶν δύναται ἵνα μαρτυρήσῃ τὴν διατήρησιν τῶν τοιούτων κειμηλίων παρὰ ταῖς κατὰ τόπον Ἐκκλησίαις. Ἡ βιογραφία τοῦ ἁγίου Γρηγορίου τοῦ τῶν Ἀκραγαντίνων ἐπισκόπου ἀποδεικνύει τὸ γραφόμενον τοῦτο, εἰς τὴν Ζ' ἀναφερόμενον ἑκατονταετηρίδα· διότι δωδεκάετη τὸν ἱερὸν Γρηγόριον γενόμενον καὶ μαθόντα τὰ κοινὰ καὶ ἱερὰ γράμματα προσήνεγκον εἰς εὐλογίαν Ποταμίων

8. βλέπε προχίρωσ Κ. Κοντογόνου Φιλολογικὴν καὶ Κριτικὴν Ἱστορίαν τῶν ἁγίων πατέρων· τόμ. Α', σελ. 555 - 558, 483 καὶ 191 καὶ 471, ὅπου σημειοῦνται καὶ αἱ πηγαί· Συλλογὴ Συνόδων Labbei, Δ' τόμου στ. 31.

9. Μηνολόγιον Βασιλείου, 26 ἰανουαρίου.

10. Ἄλων Γραμματικός· Βόννης σελ. 177.

τῷ τοῦ Ἀκράγαντος ἐπισκόπῳ¹¹. καλέσας δ' οὗτος Δονάτον, ἀρχιδιάκονον καὶ βιβλιοθηκάριον», διέταξεν αὐτὸν «τὸ κατὰ πᾶσαν ἡμέραν πάσας τὰς βιβλους διέρχεσθαι, ἐκπαιδεύειν αὐτὸν τοῦ προσέχειν τοῖς ὑπ' αὐτῶν λεγομένοις ρητοῖς». Ἐξ αὐτοῦ δὲ τοῦ ἱστορικοῦ μνημείου δύναται ἵνα μάθῃ τις ὅτι καὶ τὰ κελλία βιβλιοθήκας ἐκέκταντο· διότι, τετραετίαν ὁ Γρηγόριος οὗτος ἀσκήσας παρὰ τινι διασήμῳ μοναχῷ, ἐν τῇ ἐρήμῳ τῇ τριήμερον ἀπεχούσῃ τοῦ τῶν Ἐλαιῶν ὄρους, «ἐχρηματίσθη πᾶσαν ρητορικὴν καὶ γραμματικὴν, φιλοσοφίαν καὶ ἀστρονομίαν καταμαθὼν γέγονεν ἄλλος ἐξ ἄλλου δεύτερος Χρυσόστομος¹²».

*

Τὴν δὲ κηδὴ τῶν βιβλίων, ἣν ἐπεδείκνυντο αἱ μοναὶ κατ' αὐτὴν τὴν Η' ἑκατονταετηρίδα, οἰκνύουσιν οἱ κανόνες, οὓς ὁ ἱερὸς Θεόδωρος ὁ Στουδίτης ἐξέθετο περὶ τῆς ἐν τῇ ἰδίᾳ περιανύμῳ μονῇ βιβλιοθήκης, εἰς ἣν, ἐν αἷς ἡμέραις ἀργίαν ἦγον ἀπὸ σωματικῶν ἔργων, οἱ μοναχοὶ συνήγοντο, καὶ βιβλίον λαμβάνοντες¹³ ἀνεγίνωσκον «ἕως ὅψε'» πρὸ δὲ τῶν σημαντῶν τοῦ λυχνικοῦ, κρούει πάλιν ἀπαξ ὁ ἐπὶ τῶν βιβλίων, καὶ πάντες ἐρχόμενοι κατὰ τὴν ἀναγραφὴν ἀποστρέφουσιν αὐτά· εἰ δέ τις ὑστερήσει εἰς τὴν ἀπόδοσιν τῆς βίβλου, ἐπιτιμῶ ὑποβάλλεται.

Συνάγεται λοιπὸν ἐκ τῶν διατάξεων τούτων ὅτι ἡ τοῦ Στουδίου μονὴ εἶχε βιβλιοφύλακα, ὡραν τακτὴν ἀναγνώσεως ἐν τοῖς κελλίοις ἢ ἐν τῇ βιβλιοθήκῃ, καὶ ἀναγραφὴν τῶν τὰ βιβλία ζητούντων, οἵτινες ἐχορήγουν ἀπόδειξιν τῆς τῶν βιβλίων λήψεως, κηδὴ λελογισμένην τῶν βιβλίων ἀποδεικνύοντα πάντα, καθὼς καὶ τὰ ὑπὸ Θεοδώρου τεθέντα ἐπιτίμια, ἐν οἷς τινα καὶ περὶ βιβλίων¹⁴. Ἐκ τῶν ἐπιτιμιῶν τούτων τὸ 47 ἐπέβαλλε νηστείαν μιᾶς ἡμέρας τῷ μοναχῷ τῷ λαβόντι βιβλίον ἀπὸ τῆς βιβλιοθήκης καὶ μὴ κρατοῦντι φιλοκάλως, τῷ λαβόντι ἐν καὶ ζητοῦντι ἕτερον, παρ' ὃ ἔλαβε, καὶ ἐπὶ τούτῳ γογγύζοντι. Τὸ 48 ἐπέβαλλε ξηροφαγίαν τῷ βιβλιοφύλακι μὴ ἐπιδεικνυμένῳ τὴν δέουσαν ἐπιμέλειαν, μήτε τὸν

11. Βίος Γρηγορίου Ἀκραγαντίνων· Migne yH', στ. 556.

12. ἐν τῷ αὐτῷ Βίῳ καὶ τόμῳ· στήλη 597.

13. Ἰποτύπωσις καταστάσεως τῆς τοῦ Στουδίου μονῆς· Migne yΘ', στήλη 1713.

14. Θεοδώρου Στουδίτου ἐπιτίμια κανὼν κτλ. Migne yΘ' στ. 1740.

κονιορτὸν ἀπὸ τῶν βιβλίων τινάσσοντι, μίτε ταῦτα μεταστοιβάζοντι. Τὸ 49 ἐπέβαλλε τὴν ποινὴν τοῦ παρεστῆκέναι, δῆλον οὖν ὑπηρετεῖν, ἐν τῇ τραπέζῃ εἰς τὸν ἄνευ εὐλόγου προφάσεως κρατοῦντα βιβλίον παρ' ἑαυτῷ καὶ μὴ ἀποδιδόντα κατὰ τὸν καιρὸν τῆς διὰ τοῦ σημάντρου γενομένης ἀναγγελίας. Ἀλλὰ καὶ τῶν βιβλιογράφων, ἦτοι τῶν τὰ βιβλία γραφόντων αἱ ποιναὶ εἰσὶν αὐστηραί· τὸ 55 ἐπιτίμιον ἐπιβάλλει τριῶν ἡμερῶν ἀφορισμὸν, ἀποχὴν ἀπὸ τῶν ἱερῶν ἀκολουθιῶν, ὡς ἔοικεν, εἰς τὸν βιβλιογράφον ἐὰν ἐκστηθῆτι τι ἐκ τῶν γραφόμενων· ἀλλὰ τὸ 57 καταδικάζει εἰς 30 γονυκλισίας (ἅπαξ βεβαίως, ἐν μιᾷ μόνῃ ἡμέρᾳ) τὸν ἐξ ὀργῆς συντριβόντα γραφίδα, 50 δὲ τῷ ἐπαίροντι τετραδίον ἐτέρου ἄνευ γνώμης τοῦ γράφοντος. Ἐπειδὴ δὲ πολλαὶ μόναι μετὰ τὸν Η' αἰῶνα ἔξω τῆς πρωτεύουσος τοῦ κράτους συνιστώμεναι ἐπωνυμίαν ἐλάμβανον τὴν τοῦ Στουδίου καὶ κατὰ τὸν τύπον τῆς μεγάλης ταύτης καὶ περιωνύμου μονῆς ἐπολιτεύοντο, οὐδεμίαν πρέπει ἢ ἔχωμεν ἀμφιβολίαν ὅτι καὶ τὰς περὶ βιβλίων καὶ βιβλιοθηκῶν διατάξεις ἐκείνης εἰσῆγον ἐν ἑαυταῖς.

Δι' ὅλου δὲ τοῦ βυζαντινοῦ αἰῶνος πᾶσα διάταξις καὶ σχεδὸν πᾶν γράμμα ἰδιωτικὸν ἢ ἐπίσημον, κτητορικὸν ἢ πατριαρχικὸν, περὶ μοναστηρίου τινὸς ἢ ναοῦ, ποιεῖται μνεῖαν καὶ βιβλίων, ἀποτελούντων κοινὴν βιβλιοθήκην. Ἐντυπα δὲ παλαιὰ καὶ χειρογράφα ἐξεταζόμενα θέλουσι γνωρίσει ἡμῖν καταλεπτῶς ὀνόματα μητροπολιτῶν καὶ τῶν ἐν μητροπόλεσι βιβλιοθηκῶν, καὶ διδασκάλων ὀνόματα, δυνάμενά ποτε διὰ τῆς ἀντιβολῆς καὶ τῆς ἄλλοθεν ἐπιδιωχθισομένης συμπληρώσεως ἵνα συμβάλωνται πρὸς ἀκριβῆ γνῶσιν καὶ πραγμάτων καὶ προσώπων καὶ γεγονότων, ἀναστῆλουντα ἀπὸ τεμαχίων τοιούτων τὸν μέγαν ἀνδριάντα τῆς ἐθνικῆς ἡμῶν κατὰ τὸν βυζαντινὸν αἰῶνα ζωῆς καὶ κινήσεως. Ἐπὶ παραδείγματι·

ἐν ἀτελεῖ καταλόγῳ ἐντύπων βιβλίων τῆς μητροπόλεως Ἀγκύρας, πρὸ δεκαπενταετίας ἀποσταλέντι μοι, ἐξ οὗ γίνεται δῆλος ὁ πλοῦτος τῆς ἐν Ἀγκύρᾳ βιβλιοθήκης ταύτης, εὐρίσκω ὅτι ἀντίτυπον μὲν τῶν «Διαταγῶν τῶν ἁγίων Ἀποστόλων» (Βενετίας 1563) φέρει σημειώσιν ὅτι Κύριλλος ὁ Κωνσταντινουπόλεως, ὁ πολῦτλας δηλαδὴ Λούκαρις ἐδωρήσατο τοῦτο Μελετίῳ τῷ μητροπολίτῃ Ἐφέσου, τῷ 1635, Παναψηφῶνος ε',

ἀντίτυπον δὲ Μηναίου τοῦ Ἰουλίου, ἐκδόσεως Πινέλλου, τῷ 1624, φέρει τὴν ὑπογραφήν Βησσαρίωνος μητροπολίτου Ἀγκύρας¹⁵. Σημαντικώταται δ' εἰσὶν αἱ σημειώσεις, ὡς ἀναγινώσκω ἐν ἀρχῇ παλαιᾶς ἐκδόσεως τοῦ Οἰκουμένιου, ἐξ ἧς μανθάνομεν 1) ὄνομα καὶ καταγωγὴν μητροπολίτου· 2) ὑπαρξὴν βιβλιοθήκης ἐν τῇ μητροπόλει Βερροίας· 3) ὑπαρξὴν διδασκάλου καὶ σχολείου ἐν Ναούσῃ πρὸ τοῦ 1686· καὶ 4) ὑπαρξὴν διδασκάλου καὶ σχολείου ἐν Χανίοις τῆς Κρήτης τῷ 1810. Αἱ δύο πολῦτιμοι σημειώσεις, δεικνύουσαι τοὺς γραφεῖς αὐτῶν ἀδειεῖς τῆς ὀρθογραφίας, ἔχουσιν οὕτω, διορθωθεῖσαι.

Τὸ παρὸν βιβλίον ὁ Οἰκουμένιος καὶ ἓνα βιβλίον χειρόγραφον τὰ ἡγόρασα τὰ δύο διὰ γρόσια 15, διὰ χειρὸς τοῦ παπᾶ Ἀγγελᾶκη ἀπὸ χώρας Ναούσης, ἤγουν τὰ ἐπλάσαμεν ἐπάνου εἰς τὴν παρρησιαστικὴν πρόθεσιν τοῦ ἀποθανόντος Παρίσχου, ἀδελφοῦ τοῦ διδασκάλου παπᾶ Χριστοφόρου, μετὰ τὸν θάνατον ἐκείνου· καὶ ἀπὸ τὴν ὥραν ἐκείνην ὅπου τὰ ἔλαβα ἢ ταπεινότης ἡμῶν ταῦτα τὰ δύο βιβλία ἔκρινα νὰ εἶναι ἀφιερωμένα τῆς ἁγιωτάτης μητροπόλεως Βερροίας, νὰ εὐρίσκωνται ἐν παντὶ καιρῷ καὶ χρόνῳ σὺν τοῖς λοιποῖς ἑτέροις βιβλίοις εἰς τὴν βιβλιοθήκην καὶ [περὶ]ουσίαν τῆς μητροπόλεως ταύτης Βερροίας. Καὶ ὅποιος βουλευθῆ κάμειαν φορὰν καὶ ἐπινοηθῆ νὰ τὰ ἀποξενώσῃ ἀπὸ τὴν μητρόπολιν ταύτην, ἀρχιερεὺς, λέγω, ἱερωμένος, ἢ λαϊκὸς, νὰ εἶναι ἀφωρεσμένος ὡς ἱερόσυλος ἀπὸ Θεοῦ Κυρίου Παντοκράτορος· νὰ ἔχη τὸν Θεὸν μαχόμενον καὶ τοὺς ἁγίους αὐτοῦ ἀγγέλους καὶ ἐν τῷ νῦν αἰῶνι καὶ ἐν τῷ μέλλοντι ἀμήν.

αρχπς

μαρτίου α' ἰνδικτιῶνος θ'

Ὁ ταπεινὸς μητροπολίτης
Βερροίας ὁ ἐκ Κύτρους.

«1810—μαῖω. Ἐστάλη μοι τὸ παρὸν βιβλίον Οἰκουμένιος ἀπὸ Χανιά τῆς Κρήτης παρὰ

15. Ὑπῆρχον (ὑπάρχουσι νομίζω καὶ νῦν) ἐκδόσεις Εὐσεβίου (Παρισίων) τῷ 1545, Θεοφυλάκτου τῷ 1542, ἐν Ρώμῃ, Πλάτωνος μεθ' ὑπομνημάτων Πρόκλου τῷ 1534, ἐν Βασιλείᾳ. Σοφοκλέους, ἐν Φραγκουρτίῳ, τῷ 1544, Μηνᾶτα ἐκδόσεως Ἀνδρέου Ἰουλιανοῦ κλπ. Ἐπίσης Εὐαγγέλια τέσσαρα ἢ πέντε, καὶ Τριῶδια καὶ Μηνᾶτα ἐπὶ μεμβράνης ἀπὸ τῆς ΙΑ'—ΙΕ' ἑκατονταετηρίδος· ταῦτα μόνα μείναντα λείψανα πτωχᾶ πλουσίας κληρονομίας!!!

τοῦ διδασκάλου μου κυρίου Στεφάνου, χάριν δωρεάς, ὃν ὁ Κύριος ἀναπαύσαι ἐν σκηναῖς τῶν δικαίων — Νεοφύτου Ἱερομονάχου κατὰ τὸ παρὸν ἴδιον κτῆμα τοῦ καὶ ἀρχιμανδρίτου Ἀλεξανδρείας».

(ἔπειτα συνέχεια)

M. I. Γ.

Ἐπίσημοι ἐκδόσεις.

«Περιγραφικὸς κατάλογος τῶν ἐν τοῖς κώδεξι τοῦ πατριαρχικοῦ Ἀρχιεπιφυλακείου σωζομένων ἐπισήμων ἐκκλησιαστικῶν ἐγγράφων περὶ τῶν ἐν Ἀθῶν μόνων (1630 — 1863)».

Τιμᾶται γροσίων 15.

«Τὰ ἐν τοῖς κώδεξι τοῦ πατριαρχικοῦ Ἀρχιεπιφυλακείου σωζόμενα ἐπίσημα ἐκκλησιαστικὰ ἔγγραφα τὰ ἀφορῶντα εἰς τὰς σχέσεις τοῦ Οἴκου μενικῶ Πατριαρχείου πρὸς τὰς Ἐκκλησίας Ἀλεξανδρείας, Ἀντιοχείας, Ἱεροσολύμων καὶ Κύπρου (1575 — 1863)».

Τιμᾶται γροσίων 30.

Οἱ βουλόμενοι νὰ προμηθευθῶσι τ' ἀνωτέρω ὑπὸ πᾶσαν ἐποψὴν σπουδαιότατα ἔργα δεόν ν' ἀπευθυνθῶσι εἰς τὴν διεύθυνσιν τοῦ πατριαρχικοῦ Τυπογραφείου ἢ εἰς τοὺς ἐν Φαναρίῳ βιβλιопώλας ἀδελφοὺς Καλλιφρονας.

Ἐν παραρτήματι τῆς «Ἐκκλησ. Ἀληθείας» ἐξεδόθησαν τὰ τεύχη Α' καὶ Β' τοῦ Ἐσφτολογίου κωνσταντινουπολίτου προσκυνητοῦ, ἦτοι ὁδηγοῦ τῶν ἱερῶν πανηγύρεων τῶν ἐν Κωνσταντινουπόλει τελουμένων καὶ ταῖς ἀμέσως γειτονεύουσαις κώμαις καὶ προαστείαις. Τὰ τεύχη, ἐκτετυπωμένα ἀριστα, φθάνουσι μέχρι τῆς 384 σελίδος συνήθως ὀγδόου καὶ μέχρι τῶν ἑορτῶν τοῦ δεκεμβρίου. Τὸ ὅλον ἔργον, προσφωνούμενον τῷ παναγιωτάτῳ οἰκουμεικῷ πατριάρχῃ, πρὸς τὴν ἐπί τῆς πατρῴου ἡμῶν ἱστορίας ἱεράς τε καὶ θύραθεν ἐρευνῶν, καὶ τυχὸν τῆς εὐλογίας καὶ προστασίας αὐτοῦ τε καὶ τῆς περὶ αὐτὸν ἀγίας καὶ ἱεράς Συνόδου καὶ συστηθῆν ὑπ' αὐτῆς τοῖς ἱεροῖς ναοῖς καὶ σχολαῖς καὶ ἀδελφάτοις τῆς

Ἀρχιεπισκοπῆς, ἀπαρτισθῆσεται ἐξ 600 σελίδων. Κοσμεῖται ὑπὸ πολλῶν ἀπεικονισμάτων χριστιανικῶν ἀρχαιοτήτων, περιέχον εἰδήσεις περὶ σχολείων, ἀγιασμάτων, ἀδελφάτων καὶ συντεχνιῶν, καὶ ἔγγραφα ἐπίσημα, εἰλημμένα ἐξ ἐνοριακῶν ἢ μοναστηριακῶν γραμματοφυλακείων κατὰ τὸ πλεῖστον. — Ἀντίτιμον τοῦ ὅλου ἔργου γρόσια 60 (τῶν ἐπὶ συνήθους χάρτου ἀντιτύπων, 70 τῶν ἐπὶ καλοῦ). Διὰ τοὺς συνδρομητὰς τῆς «Ἐκκλησ. Ἀληθείας» 25 τὰ ἐπὶ κοινῷ χάρτῳ, 30 τὰ ἐπὶ καλοῦ, (ἐξωτερικῶ καὶ ἐπαρχίαις 30 καὶ 35) διὰ τοὺς ἀποστέλλοντας εἰς τὸ Γραφεῖον αὐτῆς τὸ ἀντίτιμον μέχρι τῆς 15 τοῦ προσεχοῦς ἰουνίου.

ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΝ ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΟΝ

Πνευματικὸν δικαστήριον.

Ἡ Ἄννα Ἰωάννου Ἐλευθεροπούλου, τὸ γένος Ἀντωνίου Μορφονοῦ ἢ Μορφιάδου, χριστιανὴ ὀρθόδοξος, ὑπήκοος ὁθωμανῆ, τῶς μὲν κάτοικος Φερικιοί, ἤδη δὲ ἀγνώστου διαμονῆς καὶ ἐπαγγέλματος, καλεῖται ὅπως τὴν πρώτην δικάσιμον δευτέραν καὶ ὄραν 2 εὐρωπαϊκῆ μ. μ. μετὰ παρέλευσιν τριάκοντα καὶ μίαις ἡμερῶν ἀπὸ τῆς πρώτης δημοσιεύσεως τῆς παρουσίας κλήσεως, ἐμφανισθῆ εἴτε αὐτοπροσώπως, εἴτε δι' ἀντιπροσώπου νομίμως διωρισμένου, πρὸ τοῦ ἐν τοῖς Πατριαρχείοις πνευματικοῦ δικαστηρίου ὡς ἐναγομένη ὑπὸ τοῦ ἑαυτῆς συζύγου Ἰωάννου Ἀβρ. Ἐλευθεροπούλου, χριστιανοῦ ὀρθόδοξου, ὑπήκοου ὁθωμανοῦ, καπνοπώλου, διαμένοντος ἐν Γαλατῆ (Καρᾶ-Μουσταφᾶ) ἐπὶ διαζεύξεως. Ἄλλως ἢ κατ' αὐτῆς ἀγωγή περὶ διαζεύξεως, θεωρηθῆσεται ἐρήμην αὐτῆς.

Ἡ παρούσα κλῆσις, δημοσιευθῆσεται τρίς καὶ ἀ συνεχῆς διὰ τῶν ἐνταῦθα ἐκδιδόμενων φύλλων «Ἐκκλησ. Ἀληθείας» καὶ «Προδ.:».

Ἐν τοῖς Πατριαρχείοις, τῇ 11 μαρτίου 1905.

2

ὁ πρόεδρος

† Ὁ πρ. Ἀρμῆνινοπόλεως ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ.

ὁ γραμματεὺς

Ἀρμόδιος Δ. Χαμουδόπουλος (δ. ν.)

Τοῖς συνδρομηταῖς τῆς «Ἐκκλησ. Ἀληθείας».

Παρακαλοῦνται οἱ ἐκ τῶν ἡμετέρων συνδρομητῶν τὰς συνδρομὰς αὐτῶν εἰς τὴν «Ἐκκλησ. Ἀληθείαν» εἰσέτι καθυστεροῦντες ὅπως εὐαρεστηθῶσι νὰ ἐμβάσωσι ταύτας ὡς τάχιον.

Ἐπεύθυνος I. Δ. ΤΑΝΤΑΛΙΔΗΣ

ΕΚ ΤΟΥ ΠΑΤΡΙΑΡΧΙΚΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ